

۴۴۰۰ همت تسهیلات بانکی در دست ۵۰۰ شرکت خاص است

افق گشایی با ساماندهی تسهیلات بانکی

مهدی عبداللّهی دبیر گروه اقتصاد

یکی از آفت‌هایی که اقتصاد ایران به شدت درگیر آن بوده، مسئله ساده‌سازی موضوعات است. ساده‌سازی موضوعات از این منظر مهم بوده که راه‌حل‌های کوتاه‌مدتی به اذهان تزریق می‌کند که در نهایت به واسطه اینکه پیش‌بینی‌های لازم برای مواجه با شرایط آتی در آن دیده نشده، چیزی جز شکست عاید طراحان آن نمی‌شود. یکی از این ساده‌سازی‌ها، رفع تمامی مشکلات کشور با حل تحریم‌هاست. گرچه امروز دیگر کسی نیست که تحریم‌ها را نعمت بداند و همسه بر این موضوع اذعان دارند که تحریم یک اقدام چنانیکارانه و ظالمانه بوده و منجر به کاهش اثربخشی بسیاری از اقدامات اصلاحی می‌شود، اما کمتر اقتصاددانی وجود دارد که ادعا کند با رفع تحریم‌ها (در صورت امکان)، ایجاد فرصت‌های در داخل را باید کنار گذاشت. یکی از این اصلاحات، اصلاحات حوزه نظام بانکی است. اگر موضوع را جزئی‌تر نگاه کنیم یکی از مشکلات نظام بانکی ایران، عدم شناخت و کنترل ریسک‌تمرکز در تسهیلات و تعهدات کلان ذی‌نفع واحد است. موضوع از این قرار است که بانک‌ها در گذشته به واسطه فقدان قوانین سفت و سخت و نظارت مناسب، بخش عمده‌ای از تسهیلات خود را به تعداد محدودی از اشخاص حقوقی و حقیقی اعطا کردند. این موضوع دارای ۵ خطر بزرگ است. ۱- افزایش ریسک تمرکز و نکول تسهیلات، ۲- بی‌عدالتی در برخورداری از تسهیلات نظام بانکی، ۳- ایجاد جزیره‌های ثروت بادآورده، ۴- کاهش سرمایه‌گذاری مولد، در نتیجه ورود بخشی از این تسهیلات بانکی به بخش غیر مولد و ۵- فسادسازی بازار دارایی‌ها از جمله مسکن، زمین، طلا، سکه و ارز و پروژه کردن برخی سهم‌های بورسی و امثال آن و در نتیجه کاهش انگیزه تلاش، رقابت و رشد اقتصادی.

۶۶ درصد تسهیلات کلان بانکی در دست ۵۰۰ شرکت

نگاهی به گزارش تسهیلات و تعهدات کلان بانک مرکزی اطلاعات قابل تأملی را نشان می‌دهد. بر اساس این گزارش، در آذر امسال از مجموع تسهیلات بانکی، حدود ۶ هزار و ۶۱۱ هزار میلیارد تومان از آن در دست ۷ هزار و ۳۷۴ ذی‌نفع واحد قرار دارد. طبق این داده‌ها، برخی از این افراد جزو اشخاص حقوقی و برخی دیگر نیز اشخاص حقیقی هستند. این داده نشان می‌دهد اگر تمرکز تسهیلات در دست تعداد محدودی از اشخاص ذی‌نفع واحد را نیز بررسی کنیم، اطلاعات جالب‌توجهی به دست می‌آید، به‌طوری‌که اگر در هر بانک ۱۰ ذی‌نفع واحد با بیشترین تسهیلات دریافتی را مدنظر قرار دهیم، در آن صورت حجم تسهیلات ۵۰۰ شخص حقیقی و حقوقی در ۲۵ بانک تا انتهای آذرماه امسال به ۴ هزار و ۲۶۶ همت می‌رسد، رقمی که معادل ۶۶ درصد از کل تسهیلات ذی‌نفعان نظام بانکی را شامل می‌شود. همچنین بر اساس داده‌های بانک مرکزی در پایان آبان امسال حجم مانده کل تسهیلات بانکی (جاری + غیر جاری) ۱۲ هزار و ۸۸۴ هزار میلیارد تومان بوده است. با مدنظر قرار دادن این رقم، حدود ۵۱ درصد از تسهیلات نظام بانکی در اختیار ۷ هزار و ۳۷۴ ذی‌نفع واحد بوده و اگر این رقم را به ۲۰ شخص اول در هر بانک محدود کنیم، حدود ۳۴ درصد از تسهیلات نظام بانکی در اختیار ۵۰۰ شخص حقیقی و حقوقی ذی‌نفع واحد قرار دارد. گرچه اشخاص ذی‌نفع واحد در دل خود گروهی از شرکت‌های زیر مجموعه را دارند و تعداد شرکت‌های برخوردار از این تسهیلات ممکن است تا چندین برابر شخص ذی‌نفع واحد برسد؛ اما در نهایت با توجه به اینکه ذی‌نفع واحد از تمام عواید این تسهیلات برخوردار می‌شود، محدودشدن این تسهیلات در دست تعداد محدودی از اشخاص و محروم ماندن تعداد زیادی از شرکت‌های کوچک و متوسط و بزرگ و در نهایت افزایش ریسک تمرکز و ریسک نکول، تبعاتی است که این نوع واگذاری با خود به همراه می‌آورد.

بانک‌های صدرنشین

بر اساس اطلاعات استخراچی از داده‌های بانک مرکزی، بانک ملت با ۹۵۹ ذی‌نفع واحد و تسهیلات ۱۸۴۵ هزار میلیارد تومانی، در رتبه اول قرار دارد. سهم ۲۰ شخص اول در این بانک ۱۴۶۸ همت است. طبق داده‌های بانک مرکزی، در این بانک، شرکت مهندسی وتوسعه گازایران زیر مجموعه وزارت نفت با رقم عجیب‌وغریب ۱۰۴۴ همتی، در رتبه اول قرار داشته و بخش عمده تسهیلات کلان ذی‌نفعان واحد را به خود اختصاص داده است. دو شرکت پالایشی و پتروشیمی در رتبه‌های بعدی با ۹۳ و ۵۱ همت قرار دارند. بانک پاسارگاد با داشتن ۵۳۴ ذی‌نفع واحد، ۹۶۱ همت تسهیلات به این تعداد شخص حقیقی و حقوقی داده که ۷۸۷ همت از آن در دست ۲۰ شخص اول قرار دارد. در رتبه سوم بانک دولتی صنعت‌ومعدن قرار دارد. مجموع تسهیلات ۴۲۹ ذی‌نفع واحد این بانک ۸۲۵ همت است که از این مقدار، ۴۷۵ همت در دست ۲۰ شخص اول قرار دارد. در رتبه‌های چهارم و پنجم بانک‌های صادرات و تجارت قرار دارند. در بانک صادرات توزیع تسهیلات نسبتاً متوازن‌تر از بانک‌های بزرگ دیگر و هم‌رده است. در این بانک ۸۰۰ ذی‌نفع واحد ۴۴۰ همت تسهیلات دارند که ۲۱۸ همت از آن در دست ۲۰ ذی‌نفع واحد اول است. این موضوع در برخی بانک‌ها (عمدتاً دولتی همچون بانک ملی) نیز مشاهده می‌شود و نشان می‌دهد

این بانک‌ها علاوه بر تسهیلات کلان، در زمینه اعطای تسهیلات خرد و تسهیلات خانوار نیز فعالند.

در بانک تجارت ۶۸۱ ذی‌نفع واحد دارای ۳۵۱ همت تسهیلات بوده که ۱۶۶ همت از آن در دست ۲۰ ذی‌نفع واحد اول است. در بانک ملی ۳۰۶ همت تسهیلات در دست ۱۱۰۳ ذی‌نفع واحد قرار داشته که سهم ۲۰ ذی‌نفع واحد اول ۱۱۶ همت است. در اینجا نیز سهم خانوار و تسهیلات خرد به متوازن شدن تسهیلات پرداختی به تسهیلات کلان و خرد منجر شده است. اقتصادنوین، توسعه صادرات، شهر و پارسیان نیز در رتبه‌های هفتم تا دهم قرار دارند. ایران‌ونزوئلا، پست‌بانک، دی، توسعه تعاون، سینا و ایران زمین و سسر مایه نیز به ترتیب بانک‌های هستند که تسهیلات ذی‌نفع واحد آنها کمترین مقدار را دارد. البته سهم تسهیلات ذی‌نفع واحد در این بانک‌ها با توجه به مقیاس و اندازه آنها کمتر بوده و معنی این جملات این نیست که کدام بانک‌ها قواعد نظارتی در خصوص تسهیلات ذی‌نفع واحد را رعایت کرده‌اند.

ذی نفع واحد، موضوعی مهم اما مبهم

در ادبیات بانکی بین‌المللی در رابطه با تسهیلات و تعهدات کلان، دو مفهوم اشخاص مرتبط و ذی‌نفع واحد مطرح می‌شود. کمیته بال در چهارچوب نظارتی بانکی خود، در تعریف اشخاص مرتبط بیان می‌دارد که «ممکن است یک بانک تسهیلات را به یک گروه از افراد که با یکدیگر دارای روابط متقابل یا وابستگی متقابل می‌باشند داده باشد، به‌طوری‌که احتمال فراوانی وجود دارد که این افراد هم‌زمان با یکدیگر از پرداخت تسهیلات ناتوان شوند؛ به بیان دیگر، یک گروه از افراد مرتبط دارای یک «ریسک واحد» هستند و گویی آن‌ها یک ذی‌نفع واحدند.» همچنین تسهیلات و تعهدات کلان در آیین‌نامه سال ۱۳۹۲ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران چنین تعریف می‌شود: «مجموع خالص تسهیلات و تعهدات اعطایی/ ایجاد شده، به/ برای هر ذی‌نفع واحد که میزان آن حداقل معادل ۱۰ درصد سسر مایه پایه مؤسسه اعتباری باشد. این حد برای شعبه بانک خارجی، ۳ درصد مجموع دارایی‌های شعبه است.» همچنین تسهیلات خرد اشخاصی که ذی‌نفع واحد محسوب می‌شوند نیز اگر در مجموع به حد کلان برسند، جزء تسهیلات و تعهدات کلان محسوب می‌شود.

همچنین در آیین‌نامه فوق‌الذکر، تعریف ذی‌نفع واحد چنین بیان شده است: «یک شخص حقیقی یا حقوقی به طور مستقل و یا دو یا چند شخص حقیقی یا حقوقی که به واسطه برخورداری از روابط مالکیتی، مدیریتی، مالی، کنترلی و یا به هر نحو دیگری، می‌توانند مؤسسه اعتباری را در معرض ریسک قرار دهند، بدین ترتیب که مشکلات یکی از آن‌ها بتواند به دیگری تسری یابد و منجر به عدم بازپرداخت یا ایفای به‌موقع تسهیلات و یا تعهدات آن‌ها شود.» یکی از مغایهگی که در بحث ذی‌نفع واحد مطرح می‌شود، واحد تابعه و واحد وابسته‌است. براساس آیین‌نامه مرتبط سال ۱۳۹۱ و به‌صورت مشابه در سال ۱۳۹۲، واحد تابعه، شخص حقوقی است که بیش از ۵۰ درصد سهام و یا سرمایه دارای حق رأی آن، به طور مستقیم و یا غیر مستقیم متعلق به شخص دیگر است. همچنین واحد وابسته، شخص حقوقی است که حداقل ۲۰ درصد و حداکثر ۵۰ درصد سهام یا سرمایه دارای حق رأی آن، به طور مستقیم و یا غیر مستقیم متعلق به شخص دیگر است. در مجموع موضوع ذی‌نفع-واحد در نظام بانکی ایران همواره مورد غفلت قرار گرفته و فجایی همچون ورشکستگی صندوق‌ها، مؤسسات مالی و اعتباری و برخی بانک‌ها را در دو دهه اخیر رقم است. یکی از دلایل آن، انهام در قوانین، عدم اشراف بانک مرکزی به اطلاعات تسهیلات کلان بانک‌ها و عدم شفافیت بانک‌ها به طور ویژه تا چند سالال گذشته بوده که مجلس از طریق قوانین مختلف، دولت و بانک مرکزی را ملزم به انتشار اطلاعات تسهیلات و تعهدات کلان نظام بانکی کرد. گرچه شرایط فعلی، شرایط مطلوب نیست؛ اما قدم‌های بزرگی برای رفع موانع در این زمینه برداشته شده و می‌توان در سال‌های آتی با شفاف‌سازی اطلاعات ثبت شرکت‌ها، اطلاعات روابط بین شرکت‌ها، اطلاعات تسهیلات اعطایی نظام بانکی که همه آن‌ها در قالب سامانه‌های مختلف طراحی و اجرا شده‌اند، به شناسایی بهتر ذی‌نفعان واحد پرداخت.

۵ نتیجه مخرب بی‌توجهی به ذی نفعان واحد

با توجه به منطق کلی، میزان تسهیلات و تعهدات کلان، با توجه به قیده‌های مختلف، باید منجر به کمینه و حداقل کردن یک تابع هدف شود. در این تابع هدف ریسک تمرکز نظام بانکداری و قیود مربوطه باید مبتنی بر تأمین مالی مناسب، توان اعطای تسهیلات، شرایط کلان جامعه و موارد مشابه در نظر گرفته شود؛ لذا به نظر می‌رسد هدف اصلی از آیین‌نامه‌های تسهیلات و تعهدات کلان باید کاهش ریسک تمرکز بانک باشد. در سپتامبر سال ۲۰۱۲ میلادی، کمیته بال طی بازنگری که در اصول ۲۵‌گانه سند «اصول اساسی برای نظارت مؤثر بانکی» داشت، این اصول را از ۲۵ به ۲۹ اصل ارتقا داد. اصل نوزدهم این سند به موضوع تسهیلات و تعهدات کلان اشاره می‌کند. کمیته بال در این اصل به مقامات ناظر پیشنهاد می‌کند به‌ منظور محدود کردن میزان تسهیلات و تعهدات در رابطه با ذی‌نفع یا ذی‌نفعان واحد، محدودیت‌های احتیاطی را تنظیم کنند.

در سال ۲۰۱۴ میلادی، کمیته بال طی گزارشش، چهارچوبی را برای تهیه و تدوین قوانین مربوط به ذی‌نفع واحد مشخص کرده تا بتوان به‌صورت ملی آن

را پیاده کرد. همچنین این چهارچوب برای رهایی از قوانین متناقض ذی‌نفع واحد پیشنهاد شده و به طور خلاصه بر دو نکته تأکید می‌کند:

۱- اجبار بانک‌ها به ارائه گزارش به ناظران ملی در رابطه با تسهیلات و تعهدات کلانی که بانک‌ها در ارتباط با ذی‌نفع واحد و یا گروهی از ذی‌نفعان واحد هستند.

۲- ممنوعیت اعطای بیش از ۲۵ درصد از سرمایه جزء اول در قالب تسهیلات توسط بانک به ذی‌نفع واحد.

در مجموع آنچه در سطح جهانی به‌عنوان مقررات احتیاطی در حوزه تسهیلات ذی‌نفع واحد مورد توجه قرار گرفته این است که بی‌توجهی یا کم‌توجهی به موضوع تسهیلات ذی‌نفع واحد منجر به تمرکز ارقام نسبتاً بالایی از تسهیلات بانکی در دست تعداد محدودی از اشخاص حقیقی و حقوقی می‌شود که این موضوع علاوه بر اینکه منجر به ۱- افزایش ریسک تمرکز تسهیلات می‌شود و خطراتی همچون عدم بازگرداندن تسهیلات بانکی، ورشکستگی فرد یا شرکت و در نهایت ورود این ریسک‌ها به بانک می‌شود، در سمت دیگر به ۲- بی‌عدالتی در برخورداری از تسهیلات نظام بانکی، ۳- ایجاد جزیره‌های ثروت بادآورده برای برخی اشخاص، ۴- کاهش سرمایه‌گذاری مولد در نتیجه ورود بخشی از این تسهیلات بانکی به بخش غیر مولد و ۵- فعال‌سازی بازار دارایی‌ها از جمله مسکن، زمین، طلا، سکه و ارز و پروژه کردن برخی سهم‌های بورسی و امثال آن منجر شده و انگیزه تلاش، رقابت و رشد اقتصادی را کاهش می‌دهد. به عبارتی، وارد کردن ریسک به بانک‌ها، افزایش بی‌عدالتی و شفاف اقتصادی و در نهایت فساد، سه‌ضلع بی‌توجهی به موضوع تسهیلات ذی‌نفع واحد در نظام بانکی است.

سامانه‌های شناسایی ذی‌نفعان واحد

دوم مهرماه امسال «سامانه روابط اشخاص» به‌عنوان اولین سامانه متمرکز در زمینه شناسایی برخط انواع روابط بین اشخاص در حوزه تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط در شبکه بانکی رونمایی شد. فرزین، رئیس کل سابق بانک مرکزی در آیین رونمایی از این سامانه گفت در طول دو سال گذشته به سمت اینکه یک نسخه جدید هوشمند از نظارت در بانک مرکزی

پیاده شود حرکت کرده‌ایم و امروز سامانه روابط اشخاص مرتبط در شبکه بانکی در بانک مرکزی عملیاتی شد؛ سامانه‌ای که در چهارچوب «نظارت هوشمند» ترکیبی از چندین سامانه را دربر دارد.

فرشاد محمدپور، معاون سابق تنظیم‌گری و نظارت بانک مرکزی نیز در این مراسم گفت: «این سامانه بر اساس مبانی قانونی و آیین‌نامه جلوگیری از اثباتش مطالبات غیرجاری، آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات کلان، آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط و آیین‌نامه سهام‌داری سهام‌داران نظام بانکی شکل گرفته است.» وی افزود: «هدف اصلی از راه‌اندازی این سامانه، ایجاد نظم در اجرای این آیین‌نامه‌ها و بهبود کنترل بر تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط و کلان، سهام‌داری و ذی‌نفع واحد است. در بحث ذی‌نفع واحد، این سامانه به تمرکززدایی تسهیلات کمک می‌کند تا تسهیلات تنها به سهام‌داران یا ذی‌نفعان خاص اختصاص نیابد و سایر بنگاه‌ها نیز بتوانند از تسهیلات استفاده کنند.» سیدعلی مدنی‌زاده، وزیر اقتصاد و دارایی نیز در این مراسم گفت اکنون باید از این ظرفیت ارزشمند که برای نظارت پیشینی ایجاد شده است، به بهترین نحو استفاده کنیم.

از آنچه مسئولان بانک مرکزی و وزارت اقتصاد می‌گویند از مهم‌ترین اهداف این پروژه می‌توان به جلوگیری از تمرکز منابع بانکی در اختیار اشخاص دارای منافع مشترک حسب مصادیق اعلامی در آیین‌نامه‌های تسهیلات و تعهدات کلان، آیین‌نامه تسهیلات تعهدات اشخاص مرتبط و دستورالعمل تملک سهام بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی اشاره کرد. هدف دیگر این طرح شناسایی انواع روابط بین اشخاص اعم از سبی – نسبی، مدیریتی، مالکیتی، نیابتی و مالی به‌صورت متمرکز و با استفاده از منابع اطلاعاتی موثق در سطح ملی است.

گفته می‌شود منابع داده‌ای مورد استفاده برای شناسایی برخط انواع روابط بین اشخاص دربرگیرنده منابع داخلی بانک مرکزی و خارج از این بانک است. در همین راستا سامانه‌های نظارتی بانک مرکزی از جمله «سمات»، «متهاب»، «شاداب» و «سام» به‌عنوان منابع داخلی و بهره‌گیری از اطلاعات سزا-مان‌های «ثبت‌اسناد و املاک کشور»، «ثبت‌احوال و سزا-مان بورس و اوراق بهادار» در قالب منابع خارجی مدنظر پروژه حاضر قرار گرفته است.

ردیف	نام بانک	تعداد کل ذی نفع واحد	مجموع تسهیلات ذی‌نفعان واحد	تسهیلات ۲۰ ذی نفع واحد اول
۱	ملت	۹۵۹	۱,۸۴۵,۴۰۵	۱,۴۶۸,۴۶۲
۲	پاسارگاد	۵۳۴	۹۶۱,۳۱۲	۷۸۷,۵۴۵
۳	صنعت‌ومعدن	۴۲۹	۸۲۵,۰۰۹	۴۷۵,۳۶۴
۴	صادرات	۸۰۰	۴۴۰,۱۸۵	۲۱۸,۰۹۲
۵	تجارت	۶۸۱	۳۵۰,۸۱۹	۱۶۵,۸۱۷
۶	ملی	۱۱۰۳	۳۰۶,۴۶۱	۱۱۶,۰۲۳
۷	اقتصادنوین	۳۴۳	۲۹۲,۹۶۶	۱۲۸,۵۹۹
۸	توسعه صادرات	۸۹	۲۳۸,۹۶۶	۲۱۱,۲۴۴
۹	شهر	۴۷۱	۲۳۴,۰۶۰	۱۱۵,۸۸۱
۱۰	پارسیان	۲۱۲	۱۷۵,۵۷۳	۱۱۲,۲۷۶
۱۱	گردشگری	۱۹۶	۱۷۴,۹۶۱	۱۱۲,۰۲۰
۱۲	سامان	۲۱۶	۱۳۱,۷۳۹	۴۹,۲۹۳
۱۳	خاورمیانه	۱۶۰	۱۱۱,۸۹۳	۶۷,۱۸۴
۱۴	مسکن	۳۰۳	۱۰۰,۷۳۷	۳۹,۱۲۵
۱۵	رفاه کارگران	۲۶۴	۸۱,۸۷۱	۵۳,۱۶۴
۱۶	کارآفرین	۲۱۰	۷۹,۸۶۹	۲۹,۵۱۱
۱۷	کشاورزی	۱۴۳	۷۳,۹۴۸	۴۵,۵۵۲
۱۸	مؤسسه ملل	۴۷	۵۲,۰۸۲	۴۹,۲۸۷
۱۹	سرمایه	۶۸	۳۰,۸۹۰	۲۴,۷۷۶
۲۰	ایران زمین	۱۷	۲۹,۶۷۰	۲۹,۶۷۰
۲۱	سینا	۱۲	۲۹,۲۵۶	۲۹,۲۵۶
۲۲	توسعه تعاون	۴۴	۱۷,۸۴۷	۱۴,۶۱۴
۲۳	دی	۳۹	۱۲,۸۰۹	۱۰,۸۶۹
۲۴	پست بانک	۲۵	۸,۹۲۵	۸,۴۴۵
۲۵	ایران ونزوئلا	۹	۳,۷۷۶	۳,۷۷۶
	کل	۷,۳۷۴	۶,۶۱۱,۰۲۹	۴,۳۶۵,۸۴۵

مدیر مسئول:

■ محمدامین ایمانجانی

فائدمقام مدیرمسئول:

■ مسعود فروغی

سردبیر:

■ محمد زعیم‌زاده

تلفن و فکس:

■ ۰۲۱)۶۲۹۹۹۴۹۵

کدپستی:

■ ۱۱۳۵۶۳۳۸۱۶

چاپ:

■ چاپخانه دانشگاه آزاد اسلامی

نشانی:

■ خیابان حافظ،پلین‌تر لژ جمهوری

رویه‌روی ساختمان بورس

■ ساختمان فرهیختگان، طبقه سوم

پرترهٔ اقتصاد جهان در سال ۲۰۲۶

پژوهش‌کنده امور اقتصادی زیر مجموعه وزارت اقتصاد اخیراً در گزارشی با عنوان «گزارش چشم‌انداز اقتصاد جهان ۲۰۲۶-۲۵۰۲۵» به بررسی وضعیت اقتصاد جهانی در سال ۲۰۲۶ پرداخته است. در این گزارش آمده است بر اساس تازه‌ترین گزارش‌های سه نهاد بین‌المللی؛ صندوق بین‌المللی پول (IMF)، بانک جهانی (WB) و سازمان ملل (UN) در سال ۲۰۲۵ اقتصاد جهانی همچنان در وضعیتی شکننده و همراه با عدم قطعیت قرار داشت. IMF در گزارش اکتبر ۲۰۲۵ اعلام می‌کند که با وجود مقاومت نسبی اقتصادها در برابر تکانه‌ها، رشد جهانی ضعیف و پرنوسان است و عواملی مانند افزایش سیاست‌های محافظه‌کارانه تجاری، فشارهای مالی و آسیب‌پذیری کشورها مانع از بهبود پایدار شده‌اند.

همچنین بانک جهانی در گزارش ژوئن ۲۰۲۵ نیز تأیید می‌کند که رشد جهانی کمتر از میانگین تاریخی است و عواملی چون تنش‌های تجاری، کاهش سسر مایه‌گذاری و نااطمینانی‌های سیاسی موجب کندی فعالیت‌های اقتصادی شده‌اند. کشور های در حال توسعه بیشتر تحت فشار بهره‌وری

پایین، بدهی بالا و محدودیت‌های مالی هستند و بسیاری هنوز به سطح پیش از کرونا بازنگشته‌اند. در این راستا گزارش سپتامبر ۲۰۲۵ سازمان ملل نیز نشان می‌دهد که اقتصاد جهانی در ماه‌های پایانی سال ۲۰۲۵ و ابتدای سال ۲۰۲۶ آهسته‌تر از انتظار حرکت می‌کند. ادامه اختلال در زنجیره تأمین، تنش‌های تجاری، فشار هزینه‌های زندگی، ضعف سرمایه‌گذاری و نوسانات مالی چشم‌انداز جهانی را محدود کرده‌اند. کشور های در حال توسعه نیز بیشتر در معرض نوسانات ارزی، درگیری‌های منطقه‌ای و تکانه‌های اقلیمی قرار دارند. به طور کلی، اقتصاد جهانی در مرحله‌ای حساس قرار گرفته و برای افزایش تاب‌آوری اقتصادی و جلوگیری از گسترش شکاف‌ها، همکاری بین‌المللی و هماهنگی سیاستی ضرورت دارد.

در ادامه این گزارش آمده است، بر اساس چشم‌انداز اقتصاد جهانی در سال ۲۰۲۵ گزارش‌های IMF، WB و UN، وضعیت شکننده‌ای را نشان می‌دهد که با رشد ناپایدار، تورم و بیکاری نامتوازن و تراز تجاری

ثبات در سال ۲۰۲۶ پیش‌بینی شده است. کشورهای اروپایی و آسیای پیشرفته با کاهش یا ثبات نرخ بیکاری مواجه خواهند بود. رشد تجارت جهانی در سال ۲۰۲۵ کاهش محسوسی نسبت به سال ۲۰۲۴ داشت. عوامل اصلی شامل کاهش قیمت کالا‌های کلیدی کاهش تقاضای جهانی و افزایش حمایت‌گرایی هستند. IMF و WB پیش‌بینی کرده‌اند که پس از سال ۲۰۲۵ رشد تجارت جهانی محدود خواهد بود و تداوم موانع تجاری و نوسانات اقتصادی آن را آسیب‌پذیر نگه می‌دارد. برای ایران تراز حساب جاری در سال ۲۰۲۵ کاهش یافته و در سال ۲۰۲۶ اندکی بهبود خواهد یافت؛ اما نسبت به ۲۰۲۴ پایین‌تر باقی می‌ماند. به‌طور کلی، اقتصاد جهانی در سال‌های ۲۰۲۵ و ۲۰۲۶ تحت تأثیر نااطمینانی‌ها، فشارهای تجاری و مالی و تراز نامتعادل اقتصادی، شکننده و نامتوازن است. پایدارسازی سیاست‌ها، همکاری بین‌المللی و اصلاحات ساختاری کلید جلوگیری از فرسایش رشد و فراهم آوردن زمینه برای بهبود پایدار خواهد بود.